

Головне ж полягає в тому, що на позавуличних лініях досягаються більш високі швидкості сполучення ніж на вуличному транспорті, при значно вищому рівні безпеки руху. Таким чином, позавуличний транспорт можна вважати "швидкісним".

Розвиток мережі громадського пасажирського транспорту є невід'ємною частиною розвитку будь-кого великого міста та запорукою комфортного проживання населення у ньому.

ТРАНСПОРТНЕ ПЛАНУВАННЯ МІСТ

Рекал А.В.

Науковий керівник – Шишкін Е.А., канд. техн. наук, доцент

Основне завдання транспортного планування міст – забезпечення максимальної зручності для населення з метою пересування за їхньою необхідності. Планомірний розвиток міст вимагає не тільки архітектурно-планувальних заходів, а й розв'язання завдань інженерного устаткування, до яких належать транспортні мережі. Наявні елементи прогнозу з оцінки гостроти транспортних проблем становлять частину теорії транспортних систем.

Розглянемо 4-крокову транспорту модель. Складається вона з 4 етапів, але, по факту, ці кроки можуть об'єднуватися. Це генерація, розподіл, вибір режиму і маршруту.

1. Генерація поїздок. У нас є транспортний район, з якого генерується певна кількість поїздок, – зумовлена тим, що там хтось живе чи там щось відбувається. Є певна математична функція з низки факторів, що генерує цей потік. На генерацію поїздок впливають такі чинники як кількість населення, робочих місць, притягнення поїздок відбувається місцями розваг, освіти тощо.

2. Розподіл поїздок. Ми знаємо, що у нас є певний обсяг переміщень з одного транспортного району в інший, транспортні райони генерують потоки назовні, всередині і між собою. Загальна функція прямо пропорційна поїдкам і обернено пропорційна опору – це вартість, час, для міжміських – відстань. Коли ми говоримо про міські поїздки, відстань не має значення, важливий лише час.

3. Вибір режиму. Тепер треба визначити, як здійснюється поїздка. Можна піти пішки, поїхати на велосипеді, на таксі, скористатися громадським транспортом, приватним автомобілем чи комбінувати. Наприклад, можна їхати самому на машині – або з кимось. У окремих країнах виділяють це як окреме поняття HOV – транспортний засіб з великим завантаженням. Мова йде про приватні машини, які везуть понад 1 людину, чи, наприклад, понад 2-3. Надаючи їх певні префере-

нції, можна стимулювати більшу наповненість автомобілів, наприклад, через розвиток смуг громадського транспорту з дозволом руху HOV. У Тайвані є платна автострада, де ліва смуга для HOV – для завантаженого транспорту. Це там рахується автобуси, таксі, автомобілі, де їде 3 і більше людей. Це робиться, аби зменшувати кількість транспортних засобів, і відповідно пробок.

Як приймається рішення про режим поїздки? На основі корисності, що складається з двох частин. Перша – це певні об’єктивні фактори, наприклад, час поїдки, кількість пересадок, скільки дійти пішки до автомобіля. І є схоластичний елемент, що надає індивідуальності кожній людині і є непередбачуваним. Ми припускаємо, що математичне очікування цього схоластичного фактору – нуль, усереднюючи його в масі людей. Тобто, ми припускаємо, що люди об’єктивно обирають режим транспорту. Однак для наших реалій є одна особливість стосовно вибору між громадським та індивідуальним транспортом. Це певний суспільний стереотип, що приватне авто – це престижно, і чимало людей обирають такий режим поїздки, хоча на громадському транспорті може бути і значно дешевше, і співмірно по часу.

4. Вибір маршруту. Четвертий крок – це вибір маршруту. Ми знаємо скільки сгенеровано трафіку, знаємо розподіл між транспортними районами, режим поїдки. А далі потрібно визначити – яким саме громадським транспортом скористаються пасажир, якою саме дорогою їдемо машиною. Якщо є альтернативи, то ми приходимо до моделі, що базується на виборі. І тут вже грає велику роль співвідношення потоку до ємності маршруту. Адже, наприклад, якщо одна дорога більш оптимальна, ніж друга, всі автомобілі намагатимуться рушити першою – то на ній утворяться затори, і проїхати другою вже буде набагато краще.

При плануванні мова йде про безальтернативні поїдки, тобто коли люди і так їздять – і питання лише як, яким транспортом і по яким маршрутам. Наприклад у Києві враховано лише 3 основні типи режимів поїздки: пішки, громадським транспортом та приватним автомобілем. При соціологічному опитуванні пропонувалося обирати велосипед – але з 30 тисяч опитаних лише 4 людини назвали його як засіб пересування, тож цих даних поки недостатньо для моделювання маршрутів велодоріжок. А нічний транспорт неможливо промодельовувати, адже це по суті альтернативні поїздки, без яких люди переважно можуть обходитися. Впровадження нічних маршрутів змінює поведінку людей, і тут найкращий інструмент – соціологічні опитування.